

Autorka scenariusza: Monika Bryzek

Domy świata

Podtytuł: Niezwykłe domy w niezwykłych miejscach

Aktywności mogą być dowolnie wybierane przez prowadzącego, należy jednak pamiętać o tym, żeby były one różnorodne i pochodziły z różnych stron świata.

Cele:

1. zapoznanie dzieci ze sposobami i warunkami życia w różnych zakątkach świata
2. wzbudzenie zainteresowania różnymi formami budownictwa
3. zwrócenie uwagi na różnice i podobieństwa w sposobie budowania domów w różnych państwach na świecie

Załączniki (będące integralną częścią scenariusza):

- kolorowanka przedstawiająca norweski dom z dachem pokrytym trawą,
- wyszukiwanka różnic - wioska w Andach
- zestaw elementów domu *palafitos* w różnych kolorach
- ilustracja przedstawiająca dom Ndebele
- labirynt barwny i labirynt czarno-biały

Realizacja:

1. Wprowadzenie

Zajęcia powinny rozpocząć się od rozmowy o domu. Czym jest dom, z czym kojarzy się dzieciom to słowo, dlaczego buduje się domy, kto mieszka w domu, co można robić w domu, a czego nie można itp. Prowadzący wspólnie z dziećmi tworzy definicję domu.

Domy zapewniają schronienie i bezpieczeństwo, są miejscem, gdzie toczy się życie rodzinne. Domy mogą być wykonywane z najróżniejszych materiałów. Ich wygląd zależy od klimatu, tradycji, dostępnych materiałów, zastosowanych rozwiązań technicznych i pomysłowości budowniczych. Na całym świecie budynki, w których mieszkają ludzie, całe rodziny, nazywa się domami. W wielu miejscach, szczególnie w dużych miastach domy są do siebie bardzo podobne. Ludzie mieszkają w blokach, kamienicach, domach jednorodzinnych większych lub mniejszych. Prowadzący pokazuje dzieciom zdjęcia domów z różnych państw świata i wskazuje na ich podobieństwa (np. w Warszawie, Rio de Janeiro, Pekinie, Nairobi). Podkreśla jednak, że domy dostosowuje się do miejsca, w których się znajdują. W krajach, w których przez

cały rok jest ciepło (nie ma śniegu, są tylko dwie pory roku) domy chronią przede wszystkim przed słońcem, deszczem i wiatrem, ich ściany są cienkie, a okna często nie mają szyb, na dachach mogą znajdować się natomiast piękne tarasy. W takich państwach, jak Polska, gdzie zimą pada śnieg i jest bardzo zimno, jest to jednak niemożliwe, ściany domów muszą być grube i ocieplone, żeby w domu nikt nie zmarł, a w oknach muszą znajdować się szyby. Dzieci mogą raz jeszcze obejrzyć wcześniej pokazane zdjęcia, tym razem wymieniając różnice, jakie dostrzegają między przedstawionymi na nich domami.

To w jaki sposób buduje się domy, jak one wyglądają, dostosowuje się do lokalnych warunków, tego jaka jest pogoda w danym regionie, co znajduje się w najbliższym otoczeniu, gdzie położone jest wybrane miejsce, a nawet do tego czym zajmują się osoby, która w nich mieszkają. Różnice między domami zauważalne są obecnie przede wszystkim na wsiach i w małych miejscowościach, gdzie ludzie nadal żyją bardziej tradycyjnie, niezmiennie od pokoleń, w zgodzie z naturą.

Podczas zajęć dzieci wybiorą się w podróż. Odwiedzą różne zakątki świata, przyjrzą się różnym niezwykłym domom, dowiedzą się dlaczego wyglądają one tak, a nie inaczej, co robią ludzie, którzy w nich mieszkają. Prowadzący może każde odwiedzone miejsce zaznaczyć na mapie świata, tak aby na koniec powtórzyć wszystkie poznane kraje.

Materiały: mapa świata; zdjęcia przedstawiające domy w różnych miastach świata (np. w Warszawie, Rio de Janeiro, Pekinie, Nairobi)

2. Polska

Szczególnie charakterystycznymi domami w Polsce są domy w stylu góralskim. Prowadzący pokazuje dzieciom fotografię góralskiego domu. Takie domy najczęściej stawiane są na kamiennej podmurówce, która chroni przed śniegiem, deszczem, wilgocią wyższą partię domu. Budowane są z drewnianych bali i mają wysokie spadziste dachy, żeby nie zatrzymywał się na nich śnieg, który w regionach górskich utrzymuje się bardzo długo. Na dachu musi obowiązkowo znajdować się duży komin, z którego zimą wylatuje dym unoszący się z kominka, ogrzewającego wnętrze domu.

Górale, czyli mieszkańcy rejonów górskich, lubią spędzać czas w swoim domach, gdzie goście zawsze są mile widziani, często zasiada się przy stole całymi rodzinami, je, pije, tańczy i śpiewa. Prowadzący proponuje dzieciom góralską zabawę. Na początku wszyscy uczą się kroków góralskiego tańca.

Ustawiają się w kole i łąpią za pas osoby obok siebie, krzyżując nogi raz z przodu, raz z tyłu poruszają się dwa kroki w prawo i dwa kroki w lewo. Kiedy ten krok zostanie przećwiczony można wprowadzić następny. Każdy łąpie się za boki, chłopcy podskakują tupiąc i podnosząc wysoko nogi, a dziewczynki skaczą lekko na stopach i kręcą się w kółko. Po opanowaniu ruchów prowadzący puszcza skoczną góralską muzykę i wszyscy tańczą.

Materiały: zdjęcia góralskiej chaty; góralska muzyka

3. Norwegia

Wielowiekową norweską tradycją jest budowanie domów z drewna, najbardziej powszechnego w tym kraju i łatwo dostępnego surowca. Norweskie tradycyjne domy, nie są jednak zwykłymi drewnianymi budynkami. Są to konstrukcje, które niebywale dobrze komponują się z otaczającą je przyrodą, głównie dzięki swoim zielonym dachom. Prowadzący pokazuje dzieciom zdjęcia norweskich domów i pyta dlaczego ich dachy są zielone, czy są pomalowane zieloną farbą, mają zieloną dachówkę? Nie, rośnie na nich zielona trawa! Zielony dach przypominający trawnik czy łąkę z kwiatami, a nawet małymi drzewkami, doskonale sprawdza się w norweskim klimacie i ma same zalety. W domu nakrytym niezwykłym zielonym dachem jest dużo ciszej (izolacja akustyczna), zimą cieplej a latem chłodniej (termoizolacja). Dachy takie są również bardzo trwałe, no i oczywiście pięknie wyglądają. Na niektórych właściciele domów zakładają całe ogrody, z kwiatami, ziołami, ozdobnymi krzewami.

Prowadzący proponuje dzieciom zaprojektowanie dachowych ogrodów. Każdy otrzymuje ilustrację norweskiego domku oraz kredki. Maluje swój ogród na jego dachu.

Materiały: zdjęcia norweskich domków z zielonymi dachami; kredki; kolorowanka przedstawiająca norweski dom z dachem pokrytym trawą

4. Turcja

W Turcji znajduje się niezwykła, magiczna kraina – Kapadocja, ukształtowana dawno dawno temu przez aktywność trzech wulkanów. Wulkany te wyrzucały popiół, który w połączeniu z piaskiem wytworzył tuf – miękką skałę. Przez wieki tufowe skały pod wpływem wiatru i deszczu nabierały niesamowitych form, stożków, kopczyków, grzybów, a mieszkający w okolicy ludzie zaczęli drążyć w niej swoje domy. Do dziś wiele tufowych stożków jest zamieszkałych i choć z

zewnątrz wyglądają na mało przyjemne jaskinie, w środku niewiele różnią się od zwykłych mieszkań z elektrycznością oraz bieżącą wodą.

W skalnych wioskach Kapadocji łatwo się zgubić, krążąc między niezwykłymi skalnymi formami, ciasnymi przejściami, wśród podobnych do siebie domów. Jednak dzieci, które tam mieszkają doskonale znają okolice swoich miejscowości i bardzo lubią bawić się na świeżym powietrzu. Jedną z najpopularniejszych zabaw w Turcji jest *Körebe*, gra podobna do polskiej ciuciubabki. Prowadzący proponuje dzieciom wspólną zabawę w *Körebe*. Wybranemu dziecku zawiązuje oczy i włącza turecką muzykę. W tym czasie pozostałe dzieci kręcą w miejscu osobę z zakrytymi oczami. Kiedy muzyka ustaje dzieci rozbiegają się po sali, a osoba z zawiązanymi oczami próbuje złapać jedno z nich. Następnie złapana osoba musi zapytać zmienionym głosem „Kim jestem?”, jeżeli gracz z zakrytymi oczami odgadnie, oddaje opaskę na oczy, jeżeli nie, zabawa trwa dalej, a osoba łapiąca nie zmienia się.

Materiały: zdjęcia skalnych domów z Kapadocji; chustka do przewiązania oczu; turecka muzyka

5. Boliwia

Boliwijscy Indianie Keczua i Ajmara to ludy rolnicze (powszechna uprawa tarasowa), pasterze owiec i lam, którzy mieszkają głównie w dolinach wyższych partii Andów, najwyższych gór Ameryki Południowej. Mieszkanie w wysokogórskich warunkach nie jest proste, ale Indianie świetnie się do nich przystosowali. Dziś większość z nich mieszkająca w niższych partiach gór buduje domy z cegły. Jednak w wioskach położonych wyżej, gdzie ciężko byłoby dowieźć cegłę, zachował się jeszcze tradycyjny sposób konstrukcji budynków. Domy zbudowane na kamiennych fundamentach wykonane są z *adobe*, czyli niewypalanej, suszonej na słońcu gliny zmieszanej ze słomą lub suchą trawą. Dwuspadowe dachy kryte są blachą ocynkowaną, dachówką lub strzechą. Wszystkie domy w wiosce są do siebie bardzo podobne i niewielkie choć mieszkają w nich całe, często duże rodziny.

Prowadzący proponuje dzieciom przyjrzenie się dokładnie indiańskim domostwom. Dzieci dostają ilustrację z wyszukiwaniem różnic.

Materiały: zdjęcia andyjskich wiosek; wyszukiwanka różnic - wioska w Andach

6. Chile

Chcąc wybudować dom w danym miejscu trzeba się dostosować do zastanych warunków przyrodniczych. Bardzo dobrze wiedziały to osoby pragnące zamieszkać na brzegu morza, oceanu czy jeziora. Dla chilijskiego wybrzeża charakterystyczne stały się domy *palafitos*, czyli domy, których pewna część (najczęściej taras) lub całość zbudowana jest na drewnianych palach. Prowadzący pokazując zdjęcia *palafitos* może zapytać dzieci, jak im się wydaje, dlaczego te domy są tak budowane. Dzięki budowie na palach, niezależnie od poziomu wody, przypływów i odpływów, mieszkańcy nie muszą się martwić, że zostaną zalani.

Prowadzący proponuje dzieciom zabawę. Dzieli dzieci na cztery grupy. Każda grupa wybiera swojego lidera. Następnie otrzymuje zestaw elementów domu na palach *palafitos* i przygląda się im, ustalając co to jest. Kiedy wszystkie elementy będą już znane prowadzący zawiązuje liderom grup oczy. Zadaniem grupy jest podawanie kolejnych elementów domu osobie z zawiązanymi oczami i instruowanie jej, w którym miejscu ten element powinien zostać umieszczony. Po ułożeniu wszystkiego, dzieci sprawdzają, której grupie udało się najbardziej poprawnie ułożyć ilustrację domu.

Materiały: zdjęcia chilijskich *palafitos*; chusteczki do zawiązania oczu; cztery zestawy elementów domu *palafitos* w różnych kolorach

7. Peru

Na granicy Peru i Boliwii leży największe wysokogórskie jezioro – jezioro Titicaca. Dawno dawno temu mieszkańcy okolicznych terenów coraz bardziej zagrożeni najazdami swoich sąsiadów, cały czas zmuszani do ucieczki, szukali miejsca, w którym mogliby się schronić. Początkowo chowali się na swoich łodziach, zamieszkując na nich i wypływając nimi w głąb jeziora. Łodzie były jednak niewygodne do mieszkania, małe i ciasne, więc Indianie postawili zbudować pływające wyspy, na których mogliby normalnie żyć z dala od wszelkich niebezpieczeństw, które czyhały na nich na lądzie. Swoje łodzie od dawna budowali z trzciny *titora* rosnącej na brzegu jeziora. *Titora* była bardzo trwałym i mocnym budulcem, więc okazało się, że świetnie sprawdza się również przy budowie wysp i stawianych na nich domów. I tak miejscowi Indianie mieszkają na pływających trzciniowych wyspach, w wyplatanych trzciniowych domach do dziś, a po jeziorze pływają trzciniowymi łodziami. Kobiety zajmują się rękodziełem a mężczyźni rybołówstwem. Na jeziorze znajduje się kilkadziesiąt takich mniejszych i większych wysp.

Prowadzący proponuje dzieciom zabawę. Każdy dostaje kolorowy szablon łódki składa ją według instrukcji. Kiedy wszystkie łódki będą gotowe dzieci siadają na podłodze w dwóch grupach, jedna osoba za drugą. Prowadzący rozkłada przed nimi niebieski brystol – będzie to jezioro Titicaca. Dzieci parami, dmuchając w swoje łódki ścigają się, kto pierwszy przepłynie łódką jezioro, doptynie do końca brystolu.

Materiały: zdjęcia wysp i domów z jeziora Titicaca; szablony łódek w różnych kolorach; duży niebieski brystol

Instrukcja składania łódek:

- 1) Złóż kartkę na pół wzdłuż wyznaczonej linii, tak, żeby wszystkie widoczne linie, znalazły się w środku.
- 2) Połóż przed sobą złożoną kartkę do dołu stroną z zagięciem, złap lewy dolny róg kartki i zwiń kilkukrotnie w górę, tak, aby powstał róg wystający ponad górny brzeg kartki, czynność powtórz również po prawej stronie.
- 3) Otwórz kartkę i postaraj się zagiąć powstałe burty do środka wzdłuż wyznaczonej przerywanej linii w kształcie elipsy.
- 4) Sprawdź czy twoja łódka stoi, jeżeli tak jest gotowa do zabawy.

8. Mali

Do jednych z najciekawszych mieszkańców Mali należą Dogonowie. Członkowie tego ludu od wieków budują swoje wioski wysoko w skałach, na górzystych zboczach, w terenach trudnodostępnych. Ich domki są małe i kwadratowe, stawiane ciasno jeden obok drugiego. Przy domach buduje się także spichlerze, przypominające kształtem ule. Do budowy swoich wiosek Dogonowie używają kawałków skał, kamieni, gliny, drewna, a spiczaste dachy spichlerzy robią ze słomy. Z ich chat wystają na sztorc kawałki drewnianych rusztowań po to, by ułatwić częste odnawianie budynków po ulewnych deszczach.

Prowadzący proponuje dzieciom zbudowanie dogońskiej wioski. Każdy otrzymuje kolorowankę z domami Dogonów i koloruje ją. Następnie dzieci wycinają swoje ilustracje i wszystkie przyklejają na długi arkusz szarego papieru. W przedszkolu mogą domalować tło wioski, przypominając sobie oglądane na zajęciach zdjęcia.

Materiały: zdjęcia wiosek Dogonów; ilustracje wiosek; kredki; nożyczki; kleje; arkusz szarego papieru

9. Tanzania

www.miedzykulturowa.org.pl

Autorka scenariusza: Monika Bryzek, autorka ilustracji: Katarzyna Koczubiej- Pogwizd

Jednymi z najbardziej znanych mieszkańców Tanzanii są Masajowie. Większość z nich w odróżnieniu od pozostałych mieszkańców Tanzanii nadal stara się żyć według tradycyjnych zasad. Masajowie po dziś dzień mieszkają na sawannie, zajmują się przede wszystkim hodowlą bydła i często zmieniają miejsce zamieszkania poszukując nowych pastwisk i wody dla swoich zwierząt. Przeprowadzają swoje stada z terenów, gdzie w porze suchej rzeki wysychają, do dalekich wodopojów. To zmusza ich do ciągłego mieszkania w tymczasowych domach, które budują z tego co są w stanie znaleźć w okolicy, czyli z gałęzi, trawy, gliny, błota i krowich odchodów, czasami folii i starych materiałów. Całe wioski otaczają płotem z kolczastych gałęzi akacji, który ma ich chronić przed dzikimi zwierzętami. Kiedy się przenoszą, pozostawiają całe zabudowania i w nowym miejscu wznoszą nowe, niewiele czasu spędzają w domach, dlatego ich domy są niewielkie, nie mają żadnych okien, tylko otwór drzwiowy, przez który, chcąc wejść do środka, trzeba się schylić. Co bardzo istotne za budowę masajskich domów odpowiadają kobiety, mężczyźni mają inne zadania, takie jak ochrona wioski i wypasanie zwierząt.

Prowadzący proponuje dzieciom, żeby nauczyły się piosenki o Masajach oraz odpowiednich ruchów do niej. Piosenkę można wielokrotnie powtarzać.

Materiały: zdjęcia wioski i domów masajskich

Tekst piosenki z opisem ruchów:

O Masaja, o Masaja! /każdy podnosi ręce w górę/

Każdy Masaj /każdy wskazuje na siebie/ dzidę ma /każdy tupie i uderza „dzidą”
podłogę/ x 2

Każdy Masaj /wskazuje na siebie/ co ma dzidę /każdy tupie i uderza „dzidą” o
podłogę/ jest odważnym człowiekiem! / x 2

O Masaja, o Masaja! /każdy podnosi ręce do góry/

Każdy Masaj /każdy wskazuje na siebie/ krowę ma /udaje, że doi krowę/ x 2

Każdy Masaj /każdy wskazuje na siebie/ co ma krowę /udaje, że doi/, to chce
bronić ją od lwa! /udaje, że odgania dzidą/ x 2

10. Republika Południowej Afryki

Ciężko gdzie indziej na świecie znaleźć tak barwne domy jak domy ludu Ndebele. Członkowie tego ludu około sto lat temu zaczęli malować swoje domy w piękne kolorowe wzory. Obecnie wciąż budują domy z cegły, tynkując na biało, a następnie malują na nich niezwykle ilustracje. Malowaniem

domów zajmują się jednak wyłącznie kobiety, wymyślają coraz to nowe kształty, elementy, a sztuka ta przekazywana jest z matki na córkę. Na wielu budynkach poza tradycyjnymi wzorami dostrzec można współczesne motywy, takie jak samochody, samoloty czy puszki coca-coli.

Prowadzący zachęca dzieci do stworzenia pięknych malowideł na domach na wzór Ndebele. Dzieci dostają ilustrację przedstawiającą obrys domu Ndebele, kolorowe farby oraz stemple o geometrycznych kształtach. Ich zadaniem jest ozdobienie całych domów w piękne wzory.

Materiały: zdjęcia domów ludu Ndebele; ilustracje domów do kolorowania; farby; plastikowe talerzyki; stemple z figurami geometrycznymi; papierowe ręczniki

11. Mongolia

Mongolia to bezkresne stepy (tereny porośnięte trawą) poprzerywane górami. Te ogromne puste przestrzenie wydają się być niezamieszkałe, w rzeczywistości jednak mieszkają na nich nomadowie – ludy pasterskie, prowadzące koczowniczy tryb życia, czyli nie mające stałego miejsca zamieszkania, przemieszczające się ciągle, w poszukiwaniu lepszych terenów do wypasania swoich stad wielbłądów, kóz, owiec i koni. Ludzie ci za każdym razem przemieszczają się ze wszystkim co mają, przenoszą z miejsca na miejsce cały swój dobytek, dlatego nigdy nie jest on za wielki. Mieszkają oni w jurtach, przenośnych budynkach, które są zaprojektowane tak, aby z łatwością można było je zbudować i rozebrać oraz przewozić na koniu. Na konstrukcję jurty składają się drzwi, drewniany szkielet (kratki ścienne i krokwie dachowe), na który nakłada się materiałowe pokrycie (trzy warstwy, środkowa z wołoku dla ocieplenia) umacniane dookoła sznurami.

Po poznaniu mongolskich domów dzieci będą miały okazję przećwiczyć szybkie przenoszenie się i budowanie w nowym miejscu, co do perfekcji mają opanowane mieszkańcy Mongolii. Prowadzący dzieli dzieci na cztery grupy, każda z nich otrzymuje jednakowy zestaw dużych klocków (taką samą liczbę elementów) oraz chustę. Ich zadaniem jest zbudowanie z klocków domu. Kiedy wszystkim grupom uda się zbudować dom, prowadzący prosi dzieci, żeby rozmontowały go i spakowały do chusty i jeszcze raz zbudowały dom. Po opanowaniu tych czynności puszcza dzieciom mongolską muzykę. W momencie, kiedy zaczyna grać muzyka dzieci rozmontowują dom, pakują do chusty i grupami przemieszczają się po sali, po ustaniu muzyki zatrzymują się w miejscu, w którym stoją jak najszybciej znowu budują dom. Następnie

ponownie zostaje puszczone muzyka i dzieci rozmontowują i pakują dom. Zadanie można wielokrotnie powtarzać. Na koniec prowadzący może podjąć rozmowę z dziećmi o tym, czy łatwo jest tak ciągle się przeprowadzać, pakować i przenosić.

Materiały: zdjęcia jurty i mongolskiego stepu; cztery zestawy klocków; cztery chusty; mongolska muzyka

12. Kambodża

Na terenie Kambodży jest największe jezioro Półwyspu Indochińskiego – jezioro Tonle Sap, które łączy się rzeką o tej samej nazwie z największą rzeką tego półwyspu – Mekongiem. W porze deszczowej, kiedy ciągle pada deszcze, jezioro sporo się powiększa. Wypływając na nie ma się wrażenie, że jest się na morzu. W tym czasie jezioro staje się jednym z najbardziej zasobnych w ryby słodkowodne akwenem na świecie, dlatego na jeziorze znajduje się wiele pływających wsi rybackich, a na brzegach rzek i jeziora liczne osiedla na palach. Na jeziorze zobaczyć można niezwykle domy unoszące się na wodzie, między którymi wszyscy przemieszczają się na łódkach, czy to do szkoły, do pracy, czy na zakupy. Na łodziach znajdują się również sklepy, restauracje, kwaciarnie, przetwórnice ryb czy kościoły.

W Kambodży łodziami pływa każdy, nawet małe dzieci świetnie wiosłują i same pływają na przykład do szkoły. Prowadzący proponuje dzieciom, żeby pomogły małemu chłopcu o imieniu Munny, wrócić do domu. Każdy otrzymuje ilustrację labiryntu i próbuje odnaleźć drogę chłopca na łódce do domu na wodzie.

Materiały: zdjęcia wiosek na wodzie; labirynty (barwny, czarno-biały); kredki

13. Chiny

W prowincji Fujian w Chinach budowę bardzo ciekawych domów zapoczątkowali członkowie ludu Hakka. Zamieszkując w nieprzyjaznym otoczeniu, narażeni dawniej na częste ataki między innymi piratów japońskich z Morza Południowochińskiego zaczęli budować domy obronne, przypominające forty. Do dziś wśród tarasów pól ryżowych, żywopłotów krzewów herbaty, między lasami sosnowymi i bambusowymi rozsiane są wioski, w których znajdują się rozmaitych kształtów i rozmiarów *tulou*. Nazwa tych domów pochodzi od słów *tu* – ziemia, *lou* – budynek. Domy *tulou* to wielopiętrowe (dwu, trzy lub czteropiętrowe) konstrukcje budowane z gliny, drewna, kamieni i bambusa najczęściej okrągłe, ale można spotkać również

kwadratowe czy prostokątne. Na zewnątrz stanowią ogromne mury, w których tylko wysoko znajdują się niewielkie okienka, a jedynym wejściem do środka są mocne, niemal pancerne drzwi. *Tulou* dużo przyjemniej wyglądają wewnątrz. Na środku zawsze znajduje się przestronny dziedziniec otoczony tarasami, okna są duże i przepuszczają sporo światła. W jednym takim domu może znajdować się kilkaset pomieszczeń, w którym dawniej mieszkało nawet kilkadziesiąt rodzin, członkowie jednego klanu, czyli wszyscy wujkowie, ciocie, kuzyni itp.

Prowadzący proponuje dzieciom zabawę w chiński mur. Dzieli dzieci na dwie grupy, które ustawiają się na przeciwnych końcach sali. Każda grupa staje w prostej linii i łączy się za ręce. Obie grupy na przemian będą próbowały sforsować swoje mury obronne. Najpierw jedna grupa wybiera osobę z grupy przeciwnej, osoba ta zostaje piratem, na sygnał prowadzącego biegnie w kierunku przeciwnej grupy i próbuje rozerwać ich mur w wybranym miejscu, jeżeli uda się jej to zrobić drużyna, z której pochodzi pirat dostaje punkt, jeżeli nie, otrzymuje go drużyna przeciwna. Zabawa polega na tym, aby każdy z obu drużyn chociaż raz był piratem i próbował rozdzielić mur przeciwnika. Po każdym ataku grupy mogą zmieniać układ w swoich murach. Prowadzący dba o to, żeby piraci nie atakowali cały czas tego samego miejsca i liczy punkty zapisując je na tablicy. Wygrywa ta drużyna, która zbiera ich najwięcej tzn. więcej razy uda jej się przerwać mur przeciwnika.

Materiały: zdjęcia *tulou*, tablica i kreda lub karton i marker do zapisywania punktów (można je również oznaczać np. gwiazdkami lub kwiatkami, a na koniec wspólnie z dziećmi policzyć)

Scenariusz wraz z ilustracjami powstał w ramach projektu Mini Festiwal Edukacji Globalnej – edycja 2014.

Projekt Mini Festiwal Edukacji Globalnej – edycja 2014 jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2014 r. Utwór wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiany z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Scenariusz wraz z załącznikami jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Moniki Bryzek i Katarzyny Koczubiej- Pogwizd oraz Fundacji Edukacji Międzykulturowej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2014. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.